

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น ทั้งด้านอุตสาหกรรมและการบริการ ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีทักษะวิชาชีพ ในอัตราที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิต แข่งขันกับตลาดต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงและความต้องการดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อสภาพของตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดอาชีวศึกษาของประเทศ ที่จะต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการให้สามารถ จัดการศึกษาเพื่อผลิตคนระดับกลางในระดับช่างฝีมือและช่างเทคนิคที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระอย่างแท้จริง เพื่อให้จัดการศึกษาวิชาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กรมอาชีวศึกษา 2538 : 3)

กรมอาชีวศึกษาได้เร่งรัดกำหนดยุทธศาสตร์ในการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล โดยจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมเพื่อผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีปริมาณเพียงพอ มีขีดความสามารถที่ได้มาตรฐาน มีคุณธรรม มีวินัย เจตคติ บุคลิกภาพที่พึงประสงค์กับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในสถานประกอบการ อุตสาหกรรม ธุรกิจขนาดย่อม และการประกอบอาชีพอิสระ การจัดการเรียนการสอนจะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี โดยกรมอาชีวศึกษาได้จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและวิธีเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ความสนใจและโอกาสของผู้เรียน ส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบัน หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ ท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้เพื่อผลิตกำลังคนระดับช่างฝีมือที่มีความรู้ ความชำนาญในทักษะวิชาชีพ มีคุณธรรม วินัย เจตคติ บุคลิกภาพและเป็นผู้ที่มีปัญหาที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนเข้าร่วมร่างหลักสูตรด้วย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ได้แบ่งการจัดการศึกษาเป็นระบบปกติกับระบบทวิภาคี (กรมอาชีวศึกษา 2541 : 1 – 3)

กรมอาชีวศึกษา มีนโยบายให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีซึ่งเป็นระบบที่พัฒนามาจากรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันที่ประสบผลสำเร็จในการจัดอาชีวศึกษาในระบบนี้ การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในด้านพัฒนาสติปัญญา ทักษะ และมีมือแรงงานให้ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีและความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีความรู้ ทักษะ ในสาขาวิชาชีพสามารถพัฒนางานพัฒนาตนเอง ให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐบาล ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การให้ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การร่วมมือในการฝึกอาชีพ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาในด้านคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นทักษะและประสบการณ์ตรง เพื่อให้มีคุณภาพได้มาตรฐานของตลาดแรงงาน การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training หรือ DVT) ความร่วมมือทั้งสองฝ่ายระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จึงเป็นรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาที่อยู่ในลักษณะของความร่วมมือ (Cooperative Education and Training) ที่กำหนดให้นักเรียนเรียนภาคทฤษฎีที่สถานศึกษา สัปดาห์ละ 1-2 วัน และฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ สัปดาห์ละ 3-4 วัน ตลอดระยะเวลา 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว นักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วุฒิบัตร และใบรับรองการผ่านงาน ซึ่งสามารถทำงานในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้ผู้มีฐานะไม่สู้ดี ได้มีโอกาสเรียนวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น เพราะการเรียนด้วยระบบทวิภาคี จะเป็นช่างที่มีคุณภาพเยี่ยม มีความสามารถทั้งด้านทักษะความรู้และความเลื่อมใสศรัทธาในวิชาชีพที่ได้รับสถานประกอบการได้บุคลากรที่ตรงกับความต้องการ เนื่องจากนักเรียนได้รับการฝึกงานตามลักษณะงานของสถานประกอบการมาโดยตลอดและสามารถทำงานได้เมื่อสำเร็จการศึกษา (กรมอาชีวศึกษา 2541 : 1)

จากการประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาการศึกษาเพื่ออาชีพ (กรอ.พอ.) เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2533 เห็นชอบในการส่งเสริมการขยายการจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพระบบโรงเรียน โรงงานหรือระบบทวิภาคี โดยประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้ให้การสนับสนุนด้านเงินและเทคนิค เนื่องจากสภาวะสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้รัฐบาลต้องถูกจำกัดเกี่ยวกับการลงทุนด้านต่าง ๆ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือที่เรียกว่า IMF และธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asia Development Bank) หรือที่เรียกว่า ADB ทำให้กรมอาชีวศึกษามองว่า การลงทุนด้านอาชีวศึกษาเป็นการลงทุนที่สูง การจัด

อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุฝึก ลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อครุภัณฑ์ เพราะไปใช้ของสถานประกอบการแทน ลดภาระงานโดยเฉพาะด้านงานสอนของครูอาจารย์ของสถานศึกษาได้เป็นอย่างมาก (กอบพร อินทรกำแหง 2541 : 83)

ดังนั้น กรมอาชีวศึกษาจึงได้นำเอาการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นนโยบายหลักในการจัดอาชีวศึกษา โดยให้สถานศึกษาในสังกัดทุกสถานศึกษาได้ทำการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีขึ้นในสถานศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 และจากการดำเนินงานของกรมอาชีวศึกษาและระบบทวิภาคีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2538 จนกระทั่งปัจจุบัน (พ.ศ. 2543) ยังพบปัญหาสำคัญหลายประการ (สำนักงานเลขาธิการ กรอ.พอ. 2539 : 149) เป็นต้นว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนขาดความตั้งใจ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการนิเทศไม่สมบูรณ์ ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนงบประมาณ ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ปัญหาความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาความไม่เข้าใจในระบบทวิภาคีของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาและสถานประกอบการบางแห่ง ความต้องการของหลักสูตรกับความต้องการของสถานประกอบการไม่ตรงกัน สถานประกอบการไม่เชื่อในฝีมือและความสามารถ ความรับผิดชอบของนักศึกษา (จรูญ ชูลาภ 2541: 4) นักเรียนขาดความอดทนและความมีวินัย ทำให้สถานประกอบการเมื่อหน้าย บางสถานประกอบการมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนไม่ครอบคลุมหลักสูตร สถานประกอบการบางแห่งไม่สามารถรับนักเรียนทวิภาคีต่อเนื่องทุกปี การนิเทศการปฏิบัติงานของครูอาจารย์มีปัญหาเกี่ยวกับยานพาหนะและชั่วโมงสอน การประเมินผลของแต่ละสถานประกอบการมีมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน ทำให้การตัดสินผลการเรียนไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน (วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ 2542 : 35 – 36) สถานศึกษาหาสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่ได้ หรือหาได้น้อย นักศึกษาขอย้ายสถานที่ฝึกงานเนื่องจากรายได้มีน้อย อยู่ห่างจากที่พัก งานที่ฝึกมีน้อย นักศึกษาขาดงานบ่อย (กรมอาชีวศึกษา 2541 : 2)

ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคใต้ (2540 : 26 – 27) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในสถานศึกษาในการดำเนินโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประสบกับอุปสรรค คือ ฝ่ายบริหารขาดความเข้าใจในโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง ขาดความสนใจในการดำเนินงานอย่างจริงจัง ขาดความเข้าใจในการดำเนินงานที่ตรงกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ฝ่ายบุคลากรที่รับผิดชอบ ขาดความเข้าใจในระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง ขาดการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่อง ขาดความร่วมมือ ส่วนด้านหลักสูตรไม่สอดคล้องกับครูผู้สอนในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ขาดเอกสาร ตำรา คู่มือการเรียนการสอน เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสิ่งสำคัญที่สุด คือ บทบาทของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่

ของหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศก์นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา

จากการศึกษาวิจัยของ กัญญา เอนกชัย (2538 : 80 - 88) เรื่อง การศึกษาสภาพ ปัจจุบันและปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคใต้ ผลวิจัยพบว่าการ จัดการเรียนการสอนมีปัญหาสำคัญประกอบด้วย ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียน ได้แก่ นักเรียนรู้สึก ห่างเหินสถานศึกษา ระดับสติปัญญาค่อนข้างอ่อน วุฒิภาวะยังน้อยไม่พร้อมสำหรับการรับผิดชอบของ สถานประกอบการ ไม่กระตือรือร้นในการเรียนและการทำงานเท่าที่ควร ความประพฤติไม่ค่อย เรียบร้อย มีพฤติกรรมด้านชู้สาว และปัญหาสำคัญที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ในการเรียนก็คือ อัตราการออกกลางคันของนักเรียน จากการสำรวจเมื่อสิ้นสุดปี การศึกษา 2538 พบว่า จำนวนนักเรียนที่สถานศึกษารับไว้ 346 คน มีจำนวนนักเรียนเหลืออยู่ทั้งสิ้น 227 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 ของนักเรียนที่มาลงทะเบียน จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคัน 119 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.4 ส่วนปัญหาของสถานศึกษา ได้แก่ ความไม่พร้อมด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และ อาคารสถานที่ ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการของอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ไม่ ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ปัญหาการนิเทศ ปัญหาการสรรหาสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ และปัญหาในส่วนของสถานประกอบการได้แก่ ปัญหาความไม่สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัย ของประชาคม จันทรชิตและคณะ (2538 : 45 - 46) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ระบบทวิภาคีตามทัศนะของอาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยอาชีวศึกษา บิดคานี ผลจากการวิจัยพบว่ามีปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง เวลาในการประชาสัมพันธ์ มีน้อย ประชาชนในท้องถิ่นไม่เข้าใจหลักสูตรนักเรียนไม่ไปฝึกงานในต่างจังหวัด ความไม่สะดวก ในการเรียนการสอนและสถานประกอบการในจังหวัดมีน้อย การนิเทศนักเรียนที่ฝึกงานใน ต่างจังหวัดทำได้น้อยครั้ง สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ห้องเรียนไม่เพียงพอ

จากการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของ ระบบทวิภาคี เห็นว่าการจัดการและการดำเนินงานในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังมีปัญหาอยู่ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหานักเรียนออกกลางคัน ซึ่งปัญหานี้เกิดผลเสียต่อตัวนักเรียน เองอย่างมากคือ นักเรียนจะต้องเสียเวลาทั้งที่เรียนมาแล้วและเวลาในการหาสถานที่เรียนใหม่ เสีย เงินไปบางส่วนแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ในการเรียน ผู้ปกครองก็ต้องผิดหวังที่บุตรเรียนไม่สำเร็จ สำหรับสถานศึกษาเมื่อรับนักเรียนเข้ามาก็ได้มีการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ไว้ แต่การดำเนินงานนั้นไม่ได้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ทำให้เสียระบบ จะเห็นได้ว่าเกิดผลเสียต่อทุกฝ่ายที่ร่วมกัน จัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ซึ่งการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีการจัดการศึกษาที่สำคัญ 5 ด้าน

ด้วยกันคือ ด้านการจัดองค์กร ด้านการรับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ และด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งในปัจจุบันนี้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ดำเนินการอยู่ในระดับที่เหมาะสมแล้วหรือยัง เพราะการจัดการศึกษาดังกล่าวย่อมมีความเกี่ยวข้องถึงความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งถ้านักเรียนมีความพึงพอใจก็จะเรียนได้อย่างมีความสุขและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะเรียนให้ได้ผลดี ปัญหาการออกกลางคันก็จะไม่มี ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์สอนวิทยาลัยอาชีวศึกษาจึงมีความสนใจปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับใด และเพื่อค้นหาว่าประสิทธิผลของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านใดบ้าง ที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการส่งเสริมให้นักเรียนจบการศึกษาได้ใกล้เคียงที่สุดกับจำนวนนักเรียนที่รับเข้าเรียนและเป็นประโยชน์กับสถานศึกษาในการประสานงานกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา รวมทั้งยังได้นำการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านต่าง ๆ มาเป็นตัวกำหนดในการส่งเสริม พัฒนา การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิผลของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ใช้พยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างสมการพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

สมมติฐานการวิจัย

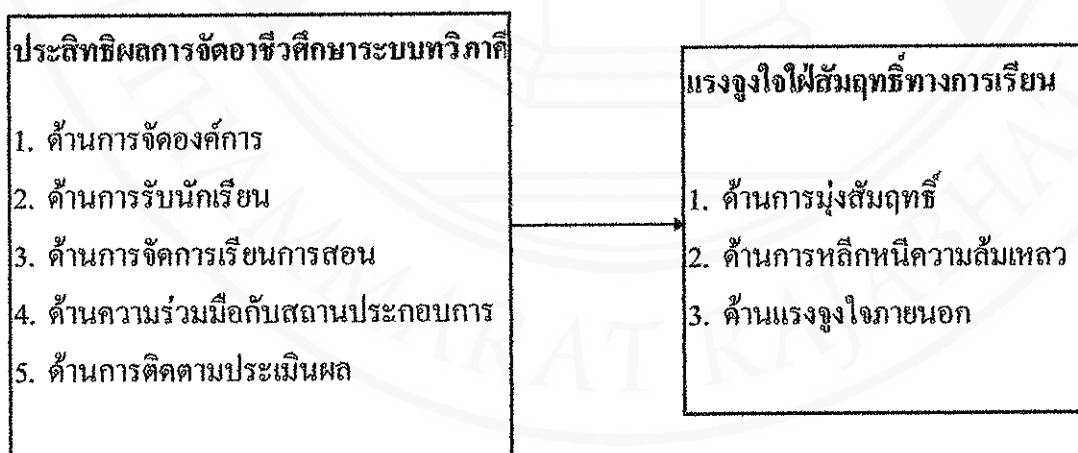
1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สามารถพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด ซึ่งเป็นระเบียบบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 เพิ่มเติม พ.ศ. 2537 มากำหนดเป็นประสิทธิผลของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และใช้ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ของแอ็ทคินสัน (Atkinson) มากำหนดเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

กรอบแนวคิดในการวิจัยได้กำหนดตามโครงสร้างและขอบข่ายดังแสดงในแผนภูมิ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2544 จำนวน 188 คน

เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและชัดเจน ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มประชากรนักเรียนที่กำลังเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้งหมดในการวิจัย รวมกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 188 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ประสิทธิผลของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ใน 5 ด้าน คือ

- 2.1.1 ด้านการจัดองค์การ
- 2.1.2 ด้านการรับนักเรียน
- 2.1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 2.1.4 ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ
- 2.1.5 ด้านการติดตามประเมินผล

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ของเอ็ทกินสัน (Atkinson 1964 อ้างอิงมาจากประสาทอิศรปรีดา 2538 : 313) มีองค์ประกอบด้วยกันคือ

- 2.2.1 ด้านการมุ่งสัมฤทธิ์ (Tendency to Achieve Success)
- 2.2.2 ด้านการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (Tendency to Avoid Failure)
- 2.2.3 ด้านแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการระดับอาชีวศึกษา ในลักษณะของความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกับสถานประกอบการ ของเอกชนในการฝึกวิชาชีพให้แก่นักศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 โดยสถานศึกษาดูแลรับผิดชอบในการสอนวิชาภาคทฤษฎีและปฏิบัติเบื้องต้น ส่วนสถานประกอบการ ดูแลรับผิดชอบ ในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะตามหลักสูตรกำหนด

2. ประสิทธิภาพของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง ระดับการบรรลุเป้าหมาย ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา มี 5 ด้านคือ ด้านการจัดองค์กร ด้านการ รับนักเรียน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ และด้านการติดตามประเมินผล

2.1 ด้านการจัดองค์กร หมายถึง การจัดบุคคลตามโครงสร้างการบริหาร โดย กำหนดขอบข่ายภาระหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใน สถานศึกษาสังกัด กรมอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2.2 ด้านการรับนักเรียน หมายถึง การดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกบุคคล ภายนอกเข้ามาศึกษา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระบบทวิภาคีร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ ตามหลักเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด

2.3 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดแผนการเรียน การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักสูตรระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

2.4 ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ หมายถึง ความร่วมมือในการจัดการ เรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนมี ความรู้ ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนด

2.5 ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึงการติดตามกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ รวมทั้งหลังจากสำเร็จการศึกษา ของนักเรียนที่จบการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยอาศัยความพยายามมุ่งมั่น ความอดทนทั้งปวง โดยไม่ย่อท้อ

3.1 ด้านการมุ่งสัมฤทธิ์ หมายถึง นักศึกษามีแรงจูงใจที่มุ่งสู่ความสำเร็จในการเรียน และเลือกสถานการณ์สามารถเรียนได้สำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนด

3.2 ด้านการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว หมายถึง นักศึกษาที่มีความต้องการความสำเร็จต่ำ และจะเลือกทำเฉพาะงานที่ง่ายซึ่งแน่ใจว่าเขาจะทำได้สำเร็จอย่างแน่นอน

3.3 ด้านแรงจูงใจภายนอก หมายถึง สิ่งยั่วยุจากภายนอกตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ความพร้อมของสถานประกอบการในทุกด้าน ระยะทางระหว่างที่พักกับสถานที่ประกอบการเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ

4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ลงทะเบียนเรียนเป็นนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุกแผนกและประเภทวิชา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2544

5. ครู - อาจารย์ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2544

6. ครูฝึก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ฝึกอาชีพ ควบคุมดูแล การฝึกอาชีพให้กับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ ปีการศึกษา 2544

7. สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการวิชาชีพของเอกชนที่เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับกรมอาชีวศึกษา โดยรับนักเรียนไว้ในความรับผิดชอบดูแลให้การฝึกฝนความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคี

2. ได้ทราบระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้มีความสำเร็จในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ผู้บริหาร ครู - อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคี ได้นำเอาผลการวิจัยมาส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงแก้ปัญหาให้การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะลักษณะความสำเร็จที่เกี่ยวกับตัวของนักเรียน โดยตรง

3. ได้ทราบประสิทธิผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราชที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อให้ผู้บริหาร ครู – อาจารย์ นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สำเร็จได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็ผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สำเร็จได้มากขึ้น

4. การวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าให้ละเอียดลึกซึ้งต่อไป